

PAIde LASTEAIA ÕPPEKAVA

2017.a.

SISUKORD

I	LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	4
	1.Ajalugu	4
	2.Lasteaed täna	4
	3.PAIde Lasteaia missioon, visioon ja väärtused	4
	4.Lasteaia eripära	5
II	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED	6
	1.Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	6
	2.Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	6
	3.Õpikäsitus	6
III	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	7
	1.Õppeaasta	7
	2.Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	7
	3.Õppe- ja kasvatustegevuste valdkonnad	8
	4.Lasteaia süvaõpetuse suunad	9
	5.Dokumenteerimine	9
	5.1.Nädalakava	9
	5.2.Päevik	10
	6.Rühma päevakava	10
IV	6-7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED JA	11
	VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EELDATAVAD TULEMUSED	11
	1.6-7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	11
	1.1.Mänguoskused	11
	1.2.Tunnetus- ja õpioskused	11
	1.3.Sotsiaalsed oskused	11
	1.4.Enesekohased oskused	12
	2. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EELDATAVAD TULEMUSED 6-7- AASTASE LAPSEL	12
	2.1.Valdkond Mina ja keskkond	12
	2.2.Valdkond Keel ja kõne	12
	2.3.Valdkond Matemaatika	13
	2.4.Valdkond Kunst	13
	2.5.Valdkond Muusika	13
	2.6.Valdkond Liikumine	14

V LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE, HINDAMINE JA KORRALDUS	14
1.Lapse arengu analüüsimine	14
2.Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus	14
3.Koolivalmiduskaart	15
VI ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	15
1.Erivajaduse väljaselgitamine:.....	15
2.Logopeedi abi vajav laps.....	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
3.Muukeelne laps	16
4.Töö põhimõtted erivajadustega lapsega	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
5.Nõustamiskomisjoni suunamine	16
VII KOOSTÖÖ LAPSEVANEMAGA	17
1.Koostöövormid.....	17
VIII ÜLDOSKUSED, VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA SISU NING LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL	18
1.LAPSE ÜLDOSKUSED	18
1.1.MÄNGUOSKUSED	18
1.2.TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	19
1.3.SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED	19
2.VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA SISU	19
3. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL	24
3.1.Lapse arengu eeldatavad tulemused 1-2-aastastel lastel	24
3.2.Lapse arengu eeldatavad tulemused 2-3-aastastel lastel	29
3.3.Lapse arengu eeldatavad tulemused 3-4-aastastel lastel	35
3.4.Lapse arengu eeldatavad tulemused 4- 5-aastastel lastel	41
3.5.Lapse arengu eeldatavad tulemused 5-6-aastastel lastel	48
3.6.Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7-aastastel lastel	54
IX ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	62
X KASUTATUD KIRJANDUS.....	62
LISAD	63
Lisa 1. Koolivalmiduskaart lapsele, kes on käimasoleva aasta 1.oktoobriks saanud seitsmeaastaseks.	63
Lisa 2. Koolivalmiduskaart lapsele, kelle vanemad taotlevad koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist.	64
Lisa 3. Digivahendite ja robotika tegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja oodatavad tulemused.....	65

I LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

PAIde Lasteaed on Paide linna munitsipaalasutus.

PAIde Lasteaed asub Paide linnas aadressil Kastani tn 6.

1.Ajalugu

Lasteaed asutati 19.07.1965. aastal ja ta kandis nime Paide 1. Lastepäevakodu.

Paide 1. Lastepäevakodu nimetati ümber Paide Kesklinna Lasteaiaks 10. juunil 1999. aastal.

Algselt tüüpprojekti järgi kuuerühmalisele lasteaiale tehti 1993. aastal juurdeehitus ning lasteasutus muutus 7-rühmaliseks. Lisandusid ruumid kooliminevale rühmale, meetodikakabinet ja võimlemissaal.

2004. aastal avati üks rühm Tallinna tn 49 ja lasteaid muutus 8-rühmaliseks.

2006. aastal avati veel üks rühm Tallinna tn 49 ja lasteaid muutus 9-rühmaliseks.

2007.a. septembrist on avatud 3 rühma Tallinna tn 49 ja lasteaias on kokku 10 rühma.

2008. aastal 3. septembril avati Tallinna 49 veel üks uus rühm ja üks rühm kolis Pärnu tänava lasteaiast uutesse Tallinna tänava ruumidesse.

Alates 2008. aastast asus lasteaid kahes majas, Pärnu tänava majas oli 6 rühma ja Tallinna tänava majas 5 rühma, kokku oli Paide Kesklinna Lasteaias 11 rühma.

2.Lasteaid täna

Alates 1. septembrist 2009.a. on lasteaid kahes majas:

6 rühma asub Kastani tn 6 majas ja 5 rühma Tallinna tn 49 hoones.

Alates 24. septembrist 2009.a. on lasteaial uus nimi – PAIde Lasteaid.

Kuna lasteaid asub kahes majas, siis on lisaks ühisele nimetusele ka mõlemal majal oma nimi: Kastani tänava maja nimi on KULLAPAI ja Tallinna tn maja nimi on LILLEPAI.

Rühma laste arvu määramisel lähtutakse „Koolieelse lasteasutuse seadusest“ (Vastu võetud 18.02.1999 RT I 1999, 27, 387 jõustumine 27.03.1999, osaliselt 01.01.2000. a.) ja Paide Linnavalitsuse vastavasisulisest määrusest.

Tegutsemise aluseks on „PAIde Lasteaia põhimäärus“ (Vastu võetud 17.11.2011 nr 57 RT IV, 03.11.2012, 34 jõustumine 21.11.2011)

Lapse lasteaida vastuvõtu aluseks on „Paide linna lasteaidadesse laste vastuvõtu ja sealt väljaarvamise kord“ (Vastu võetud 02.12.2013 nr 13 RT IV, 10.12.2013, 45 jõustumine 13.12.2013)

Lasteaiamaksu arvestuse ja maksmise aluseks on Paide Linnavalitsuse poolt määratud lasteaiamaksu tasumise kord ja määr vastavalt Paide Linnavolikogu määrusele „Paide linna lasteaidade kulude katmiseks lapsevanemate poolt kaetava osa määr“ (Vastu võetud 18.12.2014 nr 20).

PAIde Lasteaial on oma arengukava.

3.PAIde Lasteaia missioon, visioon ja väärtused

Missioon: PAIde Lasteaid on laste hooldu ja alusharidust pakkuv lasteasutus, kus avastatakse ja omandatakse üheskoos läbi looduse maailma ja mängides teadmiseid ning tervislikke eluviise.

Visioon: Perede toetamine kvaliteetse alushariduse andmisel lapsest lähtuvas ja turvalises õpi- ja kasvukeskkonnas.

Väärtused:

TERVIS - väärtustame tervislikke eluviise, tervislikku toitumist, füüsilist aktiivsust ning sõbralikku ja turvalist keskkonda.

Meie põhiväärtust toetavad lisaväärtused, mis peituvad sõnas PAI

PROFESSIONAALSUS - erialaste teadmiste, oskuste pidev täiendamine ja tegutsemistahe

AVATUS - paindlik ja loov suhtumine uutesse ideedesse ja muutustesse

ISESEISVUS - vastutamine oma tegemiste eest, lähtudes ühistest eesmärkidest

4.Lasteaia eripära

KULLAPAI maja naabruses on park ja lähedal mets ning LILLEPAI territoorium asub iidse Vallimäe ja rabametsa läheduses, mis loob soodsad võimalused õppekäikudeks, matkadeks ja sportlikuks tegevuseks.

KULLAPAI majas on ujula.

Lasteaias on tähtsustatud looduses viibimise ja looduse tundmise osakaal ning tervise tugevdamine.

Alates 2010.a. on lasteaed Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustiku liige.

II ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

1.Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

1.1.PAIde Lasteaed on koolieelne lasteasutus, mis loob koolieast noorematele lastele soodsad tingimused kasvamiseks ja arenemiseks ning toetab lapsevanemate tegevust lapsele alushariduse andmisel.

1.2.Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse kehaline, vaimne ja sotsiaalne, sealhulgas kõlbline ja esteetiline areng ning eelduste kujunemine igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

2.Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- 2.1. lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2.2.lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 2.3.lapse loovuse toetamine;
- 2.4.mängu kaudu õppimine;
- 2.5. humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 2.6.lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 2.7.lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 2.8.üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 2.9. kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 2.10.eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

3.Õpikäsitlus

3.1.Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Koolieelses eas õpib laps mängides ja praktiliselt tegutsedes matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, harjutamise jms kaudu.

3.2.Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervise seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

3.3.Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning teda kaasatakse tegevuste kavandamisesse. Tegevused tuginevad lapse huvile, on vaheldusrikkad, lapsel on võimalik teha jõukohaseid valikuid ja tegutseda ka omaette.

3.4.Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et laps saaks

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi ja väärtushinnanguid varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) analüüsida tehtut ja hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

III ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteaed on avatud 7.00-18.00 (Õppetegevuse aktiivsel perioodil on avatud valverühm 18.00 - 19.00)

Lasteaias on 11 rühma, millest üks on sobitusrühm. Võimalusel on ühevanuselised lapsed ühes rühmas.

1.Õppeaasta

Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Õppeaasta on jaotatud aktiivseks ja väheaktiivseks õppe- ja kasvatustegevuse perioodiks.

Aktiivne periood on alates 15. septembrist või sellele eelnevast/järgnevast täisnädalast kuni 15. maini.

Väheaktiivne periood hõlmab suvekuid ning jõulu- ja aastavahetuse perioodi (detsembrikuu kolmandast nädalast kuni koolivaheaja lõpuni jaanuari kuus), kooli sügis- ja kevadvaheajaga, mil pöhirõhk on mängul ning õuesolekul. Väheaktiivne periood on ka septembrikuu kaks esimest nädalat, mil lapsed kohanevad lasteaiaiga.

2.Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

PAIde Lasteaia õppe-kasvatustöö aluseks on „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“, mille alusel on koostatud asutuse õppekava. PAIde Lasteaia õppekava toetub Eesti eelkoolipedagoogika traditsioonidele ja üldõpetuslikule tööviisile. Kõik õpetusvaldkonnad lõimitakse üheks tervikuks koduloolise vaatlusõpetuse abil.

Lisaks üldõpetuse põhimõttele kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks ka teisi lapsest lähtuvate aktiivõppe erinevate meetodite elemente Step by Step (Hea Algus), Montessori, Reggio Emilia, keelekümblus muukeelsele lapsele, uurimuslik ja õuesõpe (uurimusliku õppe vormina on kasutusel avastusõppe meetod).

Projektiga "Kiusamisest vaba lasteaed" on liitunud 4 rühma: Pilvepai, Päikesepai, Tuulepai ja Rukkilill.

Alates 2013/14 õppeaastast on robootika igati arvestatav mänguline õppevorm PAIde Lasteaias. Õppe- ja kasvatustööd rikastatakse läbi erinevate innovaatiliste haridusrobotite ja nutikate vidinate ning lõimitakse mängulisse õppimisse robootika elemente. Mudelite ehitamine LEGO klotsidest ja WeDo 1 programmeerimiskeskond ning laste poolt loodud erinevad robootilised kaaslasel aitavad arendada vajalikke eakohaseid üldoskuseid ja kõigi õppevaldkondade oskuseid. Süvendatult tegeletakse robootikaga Vikerkaaripai rühmas. Robootikategevuste läbiviimisel juhindutakse õppekava lisas 3 märgitud digivahendite ja robootika tegevuste eesmärkidest, põhimõtetest, sisust ja oodatavatest tulemustest.

Täiskasvanu osaleb õppeprotsessis juhendaja ja suunajana ning keskkonna loojana arvestades, et iga lapse areng on individuaalne ja kulgeb oma ajas ja ruumis.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Õppe- ja kasvatustegevusi viivad läbi rühmaõpetajad ja neid abistavad õpetajaabid. Täiendavalt tegelevad lastega muusikaõpetaja, liikumis- ja ujumisõpetaja, logopeed ning tervishoiutöötaja.

- Muusikategevused toimuvad 2x nädalas saalis

- Võimlemistegevusi on 2x nädalas saalis, võimlemiskoridoris või õues.
- Ujumine Kullapai ujulas:
 - 1) Kullapai maja ujumine toimub 3-6-aastaste laste rühmadele 2 x nädalas, 2- aastaste laste rühmadele 1 x nädalas. Ujumine toimub kahes grupis soovitavalt tüdrukutele ja poistele eraldi;
 - 2) Lillepai maja 4-6-aastaste laste rühmi tuuakse bussiga ujuma 1 x nädalas ja ujumine toimub kahes grupis soovitavalt tüdrukutele ja poistele eraldi.
 - 3) 1,5-aastastele ja Lillepai 2-aastaste rühma lastele on ujumine võimaldatud 1x nädalas õhtupoolikul koos lapsevanemaga ujumisõpetaja juhendamisel. Vabade aegade olemasolul võivad osaleda õhtuses ujumises ka teised kokkuleppel ujumisõpetajaga.
- Kunstitegevused huvikeskuse õpetajaga toimuvad 5-6 aastaste laste rühmadele 1 kord nädalas kunstitoas
- Pärast lõunauinakut saab saali kasutada mõlemas majas ja soovijatel on võimalus osa võtta ringide tööst.
- Logopeed osutab kõneravi neljal päeval nädalas, kahel päeval Lillepai majas ja kahel päeval Kullapai majas. Kõneravi tegevustes osalevad 3-7-aastased kõneprobleemidega lapsed.

3.Õppe- ja kasvatustegevuste valdkonnad

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad, mida lõimitult kasutatakse on:

- mina ja keskkond
- keel ja kõne
- matemaatika
- kunst
- muusika
- liikumine

4.Lasteaia süvaõpetuse suunad

Lasteaias süvaõpetuse suundadeks on:

- loodusõpetus
- terviseõpetus

Alates 2010.a. on lasteaed Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustiku liige.

Lasteaias on tähtsal kohal tervise hoidmine ja tervise edendamine. Tervisele suuremat tähelepanu pöörates tahame toetada lapse tervelt kasvamist ja arenemist ning luua eeldused tervislike eluviiside kujunemiseks. Kolm korda aastas toimuvad tervisenädalad, kus põhirõhk on liikumisel ja innustamisel tervislike eluviiside järgimiseks. Terviseüritustele kaasatakse nii lapsed, lapsevanemaid, kui ka töötajaid.

Tervise juurde kuulub ka oskus ohutult liikuda tänaval. Ohutu liiklemise harjumused ja liikluskeskkonna tajumine aitavad ohutut toimetulekut erinevates liiklusolukordades.

Hea tervise nimel liigutakse palju looduses ja peetakse lugu õuesõppest.

Olles palju looduses ja rääkides loodusest arenevad lapsel kõik meeleorganid ja see annab positiivse emotsionaalse laengu ning aitab kujundada ökoloogilist mõtlemisviisi.

5.Dokumenteerimine

Lasteaias on kasutusel infosüsteem, mis pakub digitaalset lahendust õppetöö korraldamiseks.

E-lahendus sisaldab laste ja lastevanemate üldandmeid, rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning läbiviidavate õppe- ja kasvatustegevuste planeerimist ja kokkuvõtete tegemist.

Laste ja lastevanemate üldandmed ja rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid kantakse e-süsteemi septembris aktiivse õppe- ja kasvatustegevuse perioodiks.

Nädalakava kantakse e-süsteemi neljapäeviti järgmiseks nädalaks ning sellest tehakse väljatrükk lapsevanemale infostendile.

Andmed läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuste kohta kannab e-päevikusse õppe- ja kasvatustegevust läbiviiv õpetaja samal päeval.

5.1.Nädalakava

Aktiivsel perioodil kavandatakse tegevused nädalaplaanis lähtudes lasteaia õppekavast, tegevusvaldkondade sisust ning eeldatavatest tulemustest. Õppe- ja kasvatustegevusi kavandades seatakse nädala eesmärgid, temaatika, sisu ja tegevused. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.

Tegevuste kavandamine on paindlik, võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi ning arvestada laste huvide ja individuaalsusega.

Nädalaplaani teema valimisel arvestatakse laste soove ja huvisid.

5.2.Päevik

Tegevused ja nende analüüs kantakse e-päevikusse nii aktiivsel kui ka väheaktiivsel perioodil. Lahtrisse „Päevakirjeldus/Õppe- ja kasvatustöö“ märgitakse tegevuse liik, seejärel kirjutatakse lühike tegevuse sisu kirjeldus (õppe-, laulu-, liikumise- jms mängu nimetusega jne).

Sissekanded on kooskõlas nädalakavas planeerituga, kuid tegevuse sisus tehtud muudatused märgitakse ka.

Lahtris „Päeva kokkuvõte/Analüüs“ tehakse lühike ja konkreetne kirjeldus tehtust ja antakse ülevaade õpitulemustest, mis on kooskõlas «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustega. Kui lasteaias moodustatakse valverühmad, siis täidab valverühma õpetaja oma rühma päevikut.

6.Rühma päevakava

Rühma õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi.

Päevakava on paindlik, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja täiskasvanu planeeritud õppe- ja kasvatustegevused.

Planeeritud tegevused toimuvad lõimitult ja on seotud mänguga.

Pedagoog jälgib, et kavandatud tegevuste ja laste vabategevuste vahetamine oleks tasakaalus, et toimiks sujuv üleminek ühelt tegevuselt teisele ning aega mänguks oleks piisavalt.

Iga rühma päevakava koostab tervishoiutöötaja koostöös rühmaõpetajatega ja selle kinnitab õppeaasta alguses lasteaia direktor.

IV 6-7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED JA VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EELDATAVAD TULEMUSED

1.6–7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

1.1.Mänguoskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

1.2.Tunnetus- ja õpioskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

1.3.Sotsiaalsed oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

1.4. Enesekohased oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

2. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EELDATAVAD TULEMUSED 6-7-AASTASE LAPSEL

2.1. Valdkond Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

2.2. Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevormi ainsuses ja mitmuses;

- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjaipildis ära mõned sõnad;
- 10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- 11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

2.3. Valdkond Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- 3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, –, =;
- 5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukehi;
- 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- 9) oskab öelda kellaega täistundides;
- 10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- 12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

2.4. Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- 4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- 8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

2.5. Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi;
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

2.6. Vald kond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgid jne);
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

V LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE, HINDAMINE JA KORRALDUS

1. Lapse arengu analüüsimine

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

2. Lapse arengu hindamise põhimõtted ja korraldus

2.1. Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklis. Lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

2.2. Lapse arengu hindamise aluseks on PAIde Lasteaia õppekavas olevad eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eeldatavad tulemused õppekava läbimisel erinevas vanuses.

2.3. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

2.4. Lapse arengu hindamiseks kasutab õpetaja vaatlusmeetodit, dokumenteerimist ja kaudseid arengu hindamise meetodeid (näiteks laste tööde analüüs). Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

2.5. Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluse, mis:

- annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

2.6. Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

2.7. Lapse arengu kohta käivad materjalid (vaatluse protokollid, arengutabelid, kokkulepped lapsevanematega jms) kogutakse lapse arengumappi. Ka erivajadustega lapse puhul hoitakse lapse individuaalset arenduskava, lasteaiaast väljaspool olevatelt spetsialistidelt saadud pabereid ning

muid arengut ja selle toetamist puudutavaid dokumente lapse arengumapis. Arengumappi hoitakse vastavalt «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustele.

3.Koolivalmiduskaart

3.1.Lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused (Lisa1, Lisa 2).

3.2.Koolivalmiduskaardis on kirjeldatud lapse arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

VI ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadusega laps on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm).

1.Erivajaduse väljaselgitamine:

Lapse arengulistest erivajadustest informeerivad lapsevanemad lasteasutuse direktorit esimesel võimalusel (soovituslikult lasteaeda tülles või diagnoosi saamisel). Koostöös lasteasutuse juhtkonna ja pedagoogilise personaliga leitakse lapse arenguks sobivaim rühmakeskkond.

Tulenevalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast (§ 8 lõige 3) koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös kõneterapeudi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Erivajadusega lapse arengut toetavad lisaks rühmameeskonnale asutuses kõneterapeut, eripedagoog ning mänguterapeut. Lisaks kaasatakse erinevatesse aruteludesse liikumis- ja muusikaõpetajad. Vajadusel kaasatakse Rajaleidja keskuse spetsialistid ning kohaliku omavalitsuse lastekaitse spetsialist. Lapsevanemat toetatakse ning nõustatakse järjepidevalt ning antakse nõu lapsele sobiva kooli leidmiseks, koolipikenduse taotlemiseks.

Kui pedagoogiline personal märkab lapse arengulist erisust lasteaia, siis rakendatakse järgnevat tegevuskava:

- 1) Õpetaja teostab lapse arengu jälgimise ning hindamise.
- 2) Arenguliste erisuste selgumisel teavitatakse tugispetsialiste.
- 3) Koostöös tugispetsialistidega leitakse viisid kuidas last rühmakeskkonnas toetada.
- 4) Märkatud erisustest ning rakendatavatest lisasammudest teavitatakse ning kaasatakse protsessi lapsevanemad.
- 5) Juhul kui individuaalne toetamine rühmakeskkonnas ei ole tulemuslik (arengu jälgimise ja hindamise tulemusel), osutatakse lapsele individuaalset tugispetsialistide toetust.
- 6) Vajadusel antakse lapsevanematele soovitus pöörduda vastavate spetsialistide poole väljaspool lasteasutust.
- 7) Diagnoositud erivajadustega lapsele koostavad rühmaõpetajad koostöös tugispetsialistidega ning lapsevanemaga individuaalse arenduskava (edaspidi IAK, vaata Lisa 4), lapse erivajadusi, võimeid ja arengutaset arvestades.

8)

2. Muukeelne laps

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret, austab nende keelt ja kultuuri ning on abiks eesti keele ja kultuuri tutvustamisel.

Lapsega, kelle kodune keel ei ole eesti keel, õpitakse keelt koos kogu rühmaga plaanitud õppe- ja igapäevategevuste käigus. Vajadusel tehakse lapsega individuaalset tööd kõne arendamiseks.

3. Koolivälisesse nõustamismeeskonda suunamine

5.1. Kui erivajadusega kooliminev laps ei ole saavutanud koolivalmidust õigeaegselt, siis teevad rühmaõpetajad lapsevanemale ettepaneku pöörduda lapsega abi saamiseks erispetsialistide poole täiendavateks uuringuteks ja seejärel nõustamiskomisjoni poole sobivate õppe ja kasvatus tingimuste soovitude saamiseks.

5.2. Koolikohustuslik isik, kes terviseseisundist tulenevalt ei ole koolikohustuslikku ikka jõudes saavutanud õpingute alustamiseks vajalikku koolivalmidust, võib nõustamiskomisjoni soovitusel asuda koolikohustust täitma ühe õppeaasta võrra hiljem. Lapse koolikohustuse täitmise edasilükkamise soovitamisel ühe õppeaasta võrra lähtutakse „Lapsele koolipikenduse taotlemise korras“ (Sotsiaalministri määrus “Koolikohustuse täitmise edasilükkamise tingimused ja kord”: «Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse» § 9 lõige 3. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13349293>) Koolikohustuse täitmise alustamise edasilükkamise taotluse esitab lapsevanem nõustamiskomisjonile.

VII KOOSTÖÖ LAPSEVANEMAGA

Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatuse, hoolitsuse ja arengu eest.

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

Koostöö lapsevanemaga algab enne lapse lasteaeda tulekut. Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaiaiga, lapse rühma ja õpetajatega. Uutele lastevanematele korraldatakse maikuus koosolek, kus vanemad saavad neid huvitavat ja lasteaeda puudutavat infot.

1.Koostöövormid

- Koosolekud:
 - a. rühmak koosolekud üks kord aastas;
 - b. hoolekogu koosolek vähemalt üks kord kvartalis;
 - c. üldkoosolek vähemalt üks kord aastas (või loeng, koolitus vms);
 - d. sügisene 1. klassi õpetajate ja tulevaste koolilaste vanemate kohtumine;
 - e. kevadised uute laste vanemate koosolekud;
- individuaalsed vestlused vastavalt vajadusele ja üleskerkinud probleemidele;
- arenguestlused;
- kirjalikud teated ja info teadetetahvlil (pedagoogilised nõuanded, huvitavad artiklid laste kasvatamisest ja õpetamisest);
- elektrooniline kirjavahetus (e-meil, rühma list)
- lasteaia- ja rühmaüritustel osalemine
- lasteaia tegevusega tutvumine avatud uste päeval või kokkuleppel õpetajaga;
- võimalus olla rühmas ja harjutada last lasteaia päevarütmiga lapse esmakordsel lasteaeda tulekul.

2.Vajadusel toimub lasteaias lapsevanemate nõustamine õppe- ja kasvatustöö küsimustes (edaspidi pedagoogiline nõustamine). Pedagoogiline nõustamine on aktiivne koostöö protsess lapsevanemaga, et leida lahendusi kasvatusprobleemidele või võimaldada tal paremini toime tulla laste kasvatamisega.

3.Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme ja asendusliikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile.

4.Lapsevanemaid kaasatakse läbi hoolekogu lasteaia arengu- ja õppekava kujundamisse ning arendustegevusse.

VIII ÜLDOSKUSED, VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA SISU NING LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

1.LAPSE ÜLDOSKUSED

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguuskused.
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused;

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

1.1.MÄNGUOSKUSED

Mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus. Mäng on lapse arengu alus. Ta mängib seepärast, et see pakub huvi, pinget ja põnevust. Mängija jaoks ei ole tähtis midagi luua, vaid olulisim on osalemine, võimalus ette kujutada mitmesuguseid sündmusi ning läbi mängida erinevaid rolle ja olukordi.

Mängu tekkeks ja arenguks peab õpetaja looma igakülgset võimalused. Eelkõige vajab mängija teadmisi, muljeid ja kogemusi ümbritsevast maailmast ja loodusest ning täiskasvanute elust ja tegevusest. Vaja on rikast ning mitmekesist mängukeskkonda mänguasjade ja -materjaliga. Tähtis on õpetaja oskuslik ja paindlik juhendamine enne mängu ning lapsega koos mängimine, nii et mängus säiliks lapse iseseisvus, algatusvõime ja valikuvabadus.

Mängude liigid

Laste mängu jaotatakse:

- loovmängudeks ehk vaba mängudeks;
- reeglimängudeks ehk valmismängudeks.

Loovmängud

Loovmängudes saab laps ise valida mängu teema, vahendid ja sisu. Loovmänge algatab ta ise. Mängides annab ta mängule oma isiksusliku tähenduse ehk mõtte.

Loovmängud on:

1. rollimäng
2. lavastusmäng
3. ehitusmäng

Reeglimängud

Reeglimängud on kindlate reeglite ja struktuuriga, mis aitavad muuta õppimise lapse jaoks köitvaks, ühendades mängu emotsionaalset ja tunnetuskülge. Reeglimängus tuleb jõuda teatud saavutuse või tulemuseni.

Reeglimängud on:

1. õppemäng
2. laulumäng
3. lauamäng
4. liikumismäng
5. võistlusmäng.

1.2.TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse, st juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

1.3.SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED

Sotsiaalsete oskustena käsitletakse lapse oskusi suhelda ümbritsevate inimestega, nii eakaaslaste kui täiskasvanutega, nii tuttavate kui võõrastega.

Enesekohaste oskustena käsitletakse lapse võimet mõista iseennast - oma tundeid ja mõtteid, ning olla oma tegevustes iseseisev.

2.VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA SISU

Valdkonna „Mina ja keskkond“ õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna „Mina ja keskkond“ õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast, mis hõlmab sotsiaalset, loodus- ja tehiskeskkonda, sh tervise- ja liikluskasvatust:

- teemasid ja vaadeldavaid objekte valides lähtutakse koduloolisuse printsiibist, st üldjuhul tutvutakse nende objektidega, millega on lapsel vahetu kontakt, mille toel tekib lapsel arusaam looduse terviklikkusest ja seostest looduses;

2) õhutatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingutega: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides ning kuulates helisid:

- emotsionaalne kontakt keskkonnaga toetab lapse omaalgatust, huvi, individuaalsust ja tegutsemistahet;
- last tuleb suunata märkama loodust enda ümber ning suhtuma ümbritsevasse austavalt;
- olulised tegevused on vaatlemine, võrdlemine, rühmitamine, seostamine, järgeldamine, küsimine ja küsimustele vastuste otsimine;
- tähtis on vahetu tajumine, selle kirjeldamine ning vaadeldu kujundlik väljendamine;
- teadmisi omandatakse tegutsedes;
- kõigi meelte kasutamiseks annab parima võimaluse õues õppimine;

- luuakse sotsiaalseks suhtlemiseks soodne keskkond, et kujundada heasoovlikkust nii täiskasvanute kui ka eakaaslaste vastu (abivalmidus, kaastunne, sõbralikkus nii mängus, töös kui ka igapäevatoimingutes);
- luuakse olukordi eesti rahvatraditsioonide ja -kõnnete omandamiseks (suhtlemine erinevate põlvkondadega, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine);

3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunsti list ja muusikalist tegevust;

- eduelamusi pakkudes kujuneb lapsel positiivne suhtumine iseendasse ja teistesse ning salliv suhtumine endast erinevasse (erivajadustega ja eri rahvusest kaaslastega);
- üldõpetuslikku tööviisi rakendades ärgitatakse last märkama/nägema ilu ümbritsevas elus, inimeste töös ja käitumises ning toetatakse lapse soovi ise oma tegevusega kasu tuua;

4) õhutatatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervise seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;

- uurimuslik aspekt tegevustes; üldinimlike väärtuste kujunemine ning terviseõpetus ja -kasvatuse eeldavad täiskasvanu eeskuju, personali enda tervislikku käitumismudelit, sh sotsiaalselt kompetentset käitumist ja tervist väärtustavat eluviisi;

5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama ning hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Valdkonna „Mina ja keskkond” sisu

1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;

2) tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liikumine, turvavarustus; IKT vahendid (arvuti, telefon, fotoaparaat, projektor jm); virtuaalkeskkond;

3) looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Valdkonna „Keel ja kõne” õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtluses;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna „Keel ja kõne” õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

1) kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;

2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümber jutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja igapäeva tegevustega (nt nimekirjade koostamine, joonistusele peal kirja kirjutamine, kaardi või kirja kirjutamine täiskasvanu abiga).

Valdkonna „Keel ja kõne” sisu

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Valdkonna „Matemaatika” õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe–kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna „Matemaatika” õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- 1) innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat matemaatilisel kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Valdkonna „Matemaatika” sisu

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Valdkonna „Kunst” õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;

- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamisning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna „Kunst” sisu

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Valdkonna „Kunst” õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat looduses ja tehiskeskkonnas, väljasõidul ettevõtetesse või farmidesse ning kasu tema saadud tähelepanekuid voolides, joonistades, maalides ja meisterdades;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ning loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis;
- 6) korraldatakse kunstitegevusi ka õues ning kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) innustatakse last tehtut analüüsima ja arutlema, miks kujutas ta esemeid, nähtusi just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunsti teoseid ning põhjendatakse oma hinnangut

Valdkonna „Muusika” õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna „Muusika” sisu

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Valdkonna „Muusika” õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;

- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, nagu „Keel ja kõne”, „Kunst” jne; muusika on igapäevaelu osa nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulude, muusika kuulamise palade, tantsude ja mängude, pillilugude) valikul arvestatakse laste huve ning ea- ja jõukohasust.

Valdkonna „Liikumine” õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna „Liikumine” sisu

- 1) liikumisalased üldteadmised;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Valdkonna „Liikumine” õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega, nt jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enese kindluse kujundamist: kui kehalisi harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed iseloomu omadused;
- 4) ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslast arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

3. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

3.1. Lapse arengu eeldatavad tulemused 1-2-aastastel lastel

Mänguoskused

1. Mängib matkimismängu.
2. Kordab tegevust (nukk pannakse korduvalt vanni, võetakse sealt ja pannakse tagasi).
3. Liigub ühe asja juurest teise juurde ja tegeleb sellega, mis parajasti vaatevälja juhtub (näeb palli, mängib sellega; näeb kassi, viskab palli ära ja jookseb), meelsasti tõstab, lükkab ja veab.
4. Ehitab lihtsamat torni, lükib ja topib.
5. Mängib õpetaja juhendamise järgi.

Tunnetus- ja õpioskused

1. Hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi (keskkonnast tuleva info hulka tasakaalustab, reguleerib ja organiseerib lapse jaoks täiskasvanu).
2. Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele, sõnalise juhendamise ja suunamise korral on ta püsivam.
3. Tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistevuses vahelduvas vormis.
4. Mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mängu.
5. Loob tegevuse kaudu seoseid kõnega ning sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse.
6. Suhtleb valdavalt 1–2sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika).
7. Räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub.
8. Tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukesi, mis seostuvad tema enda kogemustega.
9. Tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel, lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest.
10. Sobitab erinevaid materjale ja esemeid.
11. Rühmitab ühe nähtava omaduse järgi.
12. Omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu.
13. Kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

1. Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti.
2. Teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda.
3. Üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekeskised.
4. Hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on.
5. Teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud.

6. Sööb, joo ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas.
7. Reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest.
8. Mõistab selgelt väljendatud keeldu „Ei tohi!”, „Ära tee!” jne.
9. Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti.
10. Toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule.
11. Matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet.

Eeldatavad tulemused õppe ja kasvatustegevuse valdkondades

Mina ja keskkond

Mina

1. Teab enda eesnime.

Perekond ja sugulased

1. Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.

Kodu

1. Oskab vastata lihtsatele küsimustele kodu ja pere kohta.

Lasteaed

1. Osutab oma lasteaiale, mängukaaslastele, õpetajatele.
2. Leiab oma kapi, voodi ja käterätiku rühmas.
3. Nimetab mõningaid rühmas olevaid esemeid.

Kool

-

Ametid, elukutsed, tööd

1. Nimetab mõnda pereliikmete kodust toimetust.
2. Matkib lihtsamaid töövõtteid.
3. Asetab täiskasvanu suunamisel töövahendid kokkulepitud kohta.

Kodumaa, teised rahvused Eestis

1. Suudab leida Eesti lipu teiste esemete seast.

Tähtpäevad, pühad, kombed

1. Täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid kombeid (nt sünnipäevaks õnne soovimine, vastlaliu laskmine).

Üldnimelikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid

1. Saab aru mõistetest tohib, ei tohi.
2. Suudab meeldetuletamisel paluda, tänada, tervitada ja hüvasti jätta.

Sõprus, abivalmidus, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

1. Teab mõne sõbra nime.
2. Lohutab täiskasvanu eeskujul haiget saanud mängukaaslast.

Suhtumine erinevustesse

-

Ehitised

1. Tunneb ära oma kodumaja, lasteaia ja mõne tuttava teenindusasutuse.

Kodumasinad

1. Oskab nimetada mõnda kodumasinat ja –elektroonikat (pliit, kell, arvuti jms).

Jäätmed

1. Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti.

Tervise väärtustamine

1. Peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu.

Hammaste tervis

1. Saab täiskasvanu abiga hakkama hammaste harjamisega.

Tervislik toitumine

1. Osutab küsimisel erinevatele toiduainetele.

Inimkeha tundmine

1. Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.

Ohutus ja turvalisus

1. Osutab küsimisel esemele, mis võib haiget teha ja nimetab mõnda eset, mis on ohtlik (nuga, käärid jm).

Kodukoha loodus

1. Tunneb rõõmu õues viibimisest.

Loomad, linnud, kalad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab küsimisel nimetada tuttavat looma või lindu ja tema kehaosi.
2. Matkib mõne looma ja linna häälsust (lehm, lammas, siga, kass, koer, kana...).

Putukad, erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada või näidata tuttavat putukat (lepatriinu, sipelgas, mesilane...).

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

1. Eristab tuttavaid puu- ja köögivilju välimuse ning nimetuse järgi.
2. Osutab küsimise korral lillele, puule, rohule.

Õö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

1. Matkib täiskasvanu juhendamisel mängus õö ja päeva tegevusi.

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

1. Osutab küsimisel päikesele.

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

1. Osutab küsimisel vihmale, lumele päiksele jne.

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

1. Teab, et prügi visatakse kokkulepitud kohta.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele, loomadele ja inimestele

1. Teab, et taimed, loomad ja inimesed vajavad vett ja toitu.

Tänava ületamine

1. Läheb täiskasvanu abiga ülekäigurajal üle sõidutee.

Liiklusmärgid

1. Osutab küsimisel ülekäigurajale.

Sõidukid

1. Oskab küsimise korral nimetada või osutada nimetatud sõidukile (auto, buss jne).

Helkur, turvatool ja vöö

1. Oskab nimetada helkurit ja turvatooli või osutab küsimisel neile.

Keel ja kõne

Suhtlemine

1. Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal.
2. Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanu.
3. Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega.
4. Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälsuse või 1 – 2 sõnalise ütlusega.

Grammatika

1. Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1- 2 sõnalisi lauseid.
2. Kasutab üksikuid käände- ja pöördeforme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre).
3. Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu 2–3 vormis.
4. Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (ei taha), kuuluvus (tädi lusikas), asukoht (emme siia), omadus (auto katki), subjekti – objekti suhe (issi anna pall)

Sõnavara

1. Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis.
2. Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu=kiisu, anna, opa=sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal, nii).
3. Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.

Hääldamine

1. Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna.
2. Hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid (nt a, e, i, o, u, p, m, t, l).

Kirjalik kõne

1. Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.

Matemaatika

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine

1. Juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme (nt sama värvi pall).
2. Leiab erinevate esemete hulgast üks ja palju.

Suurused ja mõõtmine

1. Oskab näha ja leida esemetes erinevusi (nt juhendamisel eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme).

Geomeetrilised kujundid

1. Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti-, või sisseasetamise teel.
2. Eristab kompimise ja veeretamisega ümmargusi ja kandilisi esemeid (sh ringi ja ruutu).

Orienteerumine ajas

1. Matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tegevusi (nt ööseks paneb nuku magama).

Orienteerumine ruumis

1. Juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale, alla.

Kunst

Kujutamine ja väljendamine

1. Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.
2. Tunneb meeldetuletamisel ära põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja osutab neile.
3. Kritseldab maapinnale, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust.
4. Annab suunamisel kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed.

Kujundamine

1. Matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega.

Voolimine

1. Muljub juhendamisel voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju.
2. Tükeldab juhendamisel savi, plastiliini.
3. Vajutab voolimismassi auke tegevust jäljendades.

Joonistamine

1. Kritseldab varasemast liikuvama ja vabama käega.
2. Tõmbab juhendamisel jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni.
3. Hoiab meeldetuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta.

Maalimine

1. Kannab värvi õpetaja antud värvise pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega.
2. Jätab paberile jäljendeid õpetaja värviga kaetud svammiga, templiga jne.
3. Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jne jooni.

Meisterdamine

1. Eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku vms tegutsemiseks pakutud materjali.
2. Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale jne.
3. Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke, asetab paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile.

Muusika

Laulmine

1. Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.
2. Püüab koos lasterühma ja täiskasvanuga koos laulda üksikuid silpe, sõnu, laululõike.

Muusikalis-rütmiline liikumine

1. Oskab koos õpetajaga sooritada lihtsamaid tantsuliigutusi vastavalt laulu tekstile (paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine.)

Muusika kuulamine

1. Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.

Pillimäng

1. Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi).

Liikumine

Liikumisteadmised

1. Sooritab harjutusi aktiivselt õpetajat matkides.
2. Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.

Põhiliikumised

1. Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
2. Kõnnib piiratud pinnal.
3. Säilitab kõndides ja joostes sihi.
4. Hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda.

Liikumismängud

1. Mängib koos juhendaja ning kaaslastega liikumismänge.

Spordialad: võimlemine

1. Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
2. Jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel.

Spordialad: kelgutamine

1. Oskab istuda kelgul ja hoiab tasakaalu madalast mäest laskudes

Spordialad: ujumine

1. Õpib basseini minema ja basseinist välja tulema.
2. Harjub veega, julgeb nägu vette panna.
3. Õpib veepinnal hõljuma, vette hingama.
4. Sooritab jalgade liigutusi hoides kinni käega tugipuust rinnuli- ja seliliasendis.

Tants ja rütmika

1. Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil.
2. Saab hakkama juhendaja abil liikumisega muusika järgi.

Vaba aeg ja loodusliikumine

1. Mängib vabamängus mõnda aega iseseisvalt.

3.2.Lapse arengu eeldatavad tulemused 2-3-aastastel lastel

Mänguoskused

1. Mängib sageli 2-3 lapsega.
2. Mängib omal algatusel iseseisvalt.
3. Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus.
4. Matkib täiskasvanu näidatud mänguepisoodi nii, nagu ta ise soovib ja oskab.
5. Oskab ise võtta mänguasju valides 1-2 mänguasja ning mängib nendega.
6. Oskab tagasi panna mänguasju täiskasvanu suunamisel.

Tunnetus- ja õpioskused

1. Leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga, täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu.
2. Plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel.
3. Keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv.
4. Tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega.
5. Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus.
6. Mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid.
7. On omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada.
8. Osaleb dialoogis.
9. Jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest.
10. Mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest.
11. Rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi.
12. Tal on ettekujutus arvu mõistest ja värvuste nimetustest.
13. Leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt.
14. Tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik.
15. Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu.
16. Vajab oma tegevusele tagasisidet.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid.
2. Tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.
3. Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina.
4. Võib karta tundmatuid ja uusi asju.
5. Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia.
6. Tema enesekindlus on kõikumine; enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid.
7. Osaleb täiskasvanuga ühistevgevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti.
8. Jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja.
9. Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt.
10. Algatab vestlust erinevate partneritega eri teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus.
11. Täidab igapäevaelu rutiini.

12. Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

Eeldatavad tulemused õppe ja kasvatustegevuse valdkondades

Mina ja keskkond

Mina

1. Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime.
2. Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk.
3. Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel.

Perekond ja sugulased

1. Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.
2. Teab õdede ja vendade nimesid.

Kodu

1. Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.

Lasteaed

1. Oskab nimetada oma rühma nime.
2. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik jm).
3. Nimetab rühmas olevaid esemeid.
4. Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed.

Kool

-

Ametid, elukutsed, tööd

1. Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi.
2. Matkib lihtsamaid töövõtteid.
3. Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.

Kodumaa, teised rahvused Eestis

1. Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine jm).
2. Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid.

Tähtpäevad, pühad, kombed

1. Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse).
2. Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid

1. Teab mõistete hea ja paha tähendust.
2. Meeldetuletamisel tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.

Sõprus, abivalmidus, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

3. Nimetab küsimisel oma sõprade nimesid.
4. Lohutab täiskasvanu eeskujul haiget saanud mängukaaslast.

Suhtumine erinevustesse

-

Ehitised

1. Tunneb ära oma kodu, lasteaia ning tuttavad teenindusasutused (kauplus jm).

Kodumasinad

1. Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, külmkapp, pliit, televiisor jne).

Jäätmed

1. Oskab panna leitud prahi kokkulepitud kogumiskohta (prügikast).

Tervise väärtustamine

2. Peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu.

Hammaste tervis

1. Teab hammaste hooldamise vahendeid.
2. Loputab hambaid peale lõunasööki enne lõunauinakut.

Tervislik toitumine

1. Oskab nimetada mõningaid toiduaineid.

Inimkeha tundmine

1. Osutab küsimise korral nimetatud kehaosale (peale, kätele, jalgadele, silmadele jne).

Ohutus ja turvalisus

1. Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga jm).

Kodukoha loodus

1. Tunneb õues viibimisest rõõmu.
2. Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.

Loomad, linnud, kalad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi.
2. Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu.
3. Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (metsloomad, koduloomad).

Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, mesilane, kärbes, sääsk vm).

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

1. Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.
2. Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.

Öö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

1. Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).

Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

1. Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (lumesadu, on külm; suvel on soe).

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

1. Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab vihma, sajab lund, päike paistab, puhub tuul).

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

1. Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks.
2. Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ja loomadele

1. Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks soojust, valgust ja toitu.

Tänavaga ületamine

1. Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee, ülekäigurada.
2. Läheb täiskasvanu abiga ülekäigurajal üle sõidutee.

Liiklusmärgid

1. Teab, et liiklusmärgid aitavad ohutult liigelda.

Sõidukid

1. Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, laev, lennuk, buss, troll, tramm).
2. Teab, et jalgrattaga sõites tuleb kanda kiivrit.

Helkur, turvatool ja vöö

1. Teab helkuri kasutamise vajalikkust.

Keel ja kõne

Suhtlemine

2. Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem, kui ühe lausega.
3. Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist.
4. Kommenteerib enda või kaaslaste tegevust 1 – 2 lausungiga.
5. Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.
6. Loeb peast või kordab järele 1 – 2 realist luuletust.

Grammatika

1. Mõistab ning kasutab tuttavas olukorras ja tegevuses 3 – 5 sõnalisi lihtlauseid.
2. Kasutab kõnes õigesti enamikku käändvorme.
3. Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (joonista! Istu!).
4. Kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (sõidab, laulavad).
5. Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da- tegevusnime (nt hakkame mängima).

Sõnavara

1. Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi.
2. Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta on ise kokku puutunud.
3. Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu.
4. Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided).
5. Kasutab tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks.

Hääldamine

1. Kasutab oma kõnes tuttavaid 1 – 2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.
2. Hääldab õigesti enamikke häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü).

Kirjalik kõne

1. Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte.
2. Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid etteloetud tekste.
3. Eristab kuulmise järgi tuttavaid, häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (pall – sall, kass – tass, uba – tuba), osutades pildile või objektile.

Matemaatika

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine

1. Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks.
2. Saab hakkama paaride moodustamisega (üksühessesse vastavusse seadmisega) ja mõistab, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt.
3. Loendab 3 piires ja tunneb arvude rida 3ni.

Suurused ja mõõtmine

1. Oskab näha ja leida esemetes erinevusi (suur ja väike).

Geomeetrilised kujundid

1. Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti-, või sisseasetamise teel.
2. Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid ümbritsevast.

Orienteerumine ajas

1. Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.
2. Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).

Orienteerumine ruumis

1. Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal - all, kõrval, ees - taga.

Kunst

Kujutamine ja väljendamine

1. Tunneb kunstitegevusest rõõmu.
2. Leiab kritselduste hulgast kujutisi, millele oskab anda nime või jutustada sellest.
3. Leiab ümbritsevast juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi.

Kujundamine

1. Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.

Voolimine

1. Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale.
2. Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.

Joonistamine

1. Suudab teha iseseisvalt jämedate joonistusvahenditega erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni) püsides paberi piirides.

Maalimine

1. Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.
2. Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega.
3. Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.

Meisterdamine

1. Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.
2. Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist

1. Vaatleb pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele.
2. Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja rääbib sellest.

Muusika

Laulmine

1. Püüab õpetajaga kaasa laulda.
2. Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa).

Muusikalis- rütmiline liikumine

1. Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jooks, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega jm).

Muusika kuulamine

1. Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt).

Pillimäng

1. Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes mängida kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, rannmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.

Liikumine

Liikumisteadmised

2. Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.
3. Arvestab rühmakaaslastega aktiivses tegevuses.

Põhiliikumised

1. Sooritab põhiliikumisi.
2. Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.

Liikumismängud

1. Mängib matkiva sisuga 1 – 2 reeglga kõnni- ja jooksumänge.
2. Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.

Spordialad: võimlemine

1. Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.
2. Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega.
3. Teeb kiirust ja painduvust arendavaid harjutusi.

Spordialad: kelgutamine

1. Veab tühja kelku.
2. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.

Spordialad: ujumine (rühmad, kus toimub ujumistegevus)

1. Õpib basseini minema ja basseinist välja tulema.
2. Harjub veega, julgeb nagu vette panna.
3. Õpib veepinnal hõljuma, vette hingama.
4. Sooritab jalgade liigutusi hoides kinni käega tugipuust rinnuli- ja seliliasendis.
5. Õpib vees iseseisvalt liikuma ujumisrõnga, kätiste, „nuudite“ jms abil.

Tants ja rütmika

1. Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.
2. Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.

Vaba aeg ja loodusliikumine

1. Matkab õpetajaga või vanematega looduses.
2. Teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

3.3.Lapse arengu eeldatavad tulemused 3-4-aastastel lastel

Mänguoskused

1. Oskab mängida teiste lastega kõrvuti ning ühendama koosmängus oma mänguhuve teiste huvidega.
2. On nõus jagama mänguasju.
3. Võtab endale teatud rolli ja tegutseb rollile vastavalt (näiteks mängib ta ema, autojuhi või müüja tüüpilisi tegevusi).
4. Räägib eri rolle mängides erineva hääletooni ja ilmekusega (nt jänes peenema häälega, karu madalama häälega).

Tunnetus- ja õpioskused

1. Oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseteta, kuid autoriteetide toel.
2. Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme.
3. Hangib tänu keeleoskusele uut teavet.
4. Tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on.
5. Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.
6. Järgib lihtsaid reegleid.
7. Huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas.
8. Osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes.
9. Liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi.
10. Keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu.
11. Saab aru arvumõistest.
12. Huvitub tähtedest.
13. Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.
2. Tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust
3. Saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualeti harjumused.
4. Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.
5. Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid.
6. Väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.
7. Püüab vahel teisi abistada ja lohutada ja tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest.
8. Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale.
9. Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhivad autoriteet.
10. Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses, püüab täita kodukorra reegleid.
11. Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest.
12. Huvitub võistlusmängudest ning tahab olla edukas.

Eeldatavad tulemused õppe ja kasvatustegevuse valdkondades**Mina ja keskkond****Mina**

1. Oskab öelda oma nime, perekonnanime ja soo (tüdruk, poiss).

Perekond ja sugulased

2. Kirjeldab oma perekonda (ema, isa, õde, vend, tädi, onu, vanaema, vanaisa).

Kodu

1. Kirjeldab oma kodu: eramu, talumaja, korter.
2. Nimetab oma kodu asukoha: linnas, maal.
3. Oskab rääkida pere kodustest tegevustest.

Lasteaed

1. Teab lasteaia, enda rühma ning õpetajate ja õpetaja abi nimesid.
2. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.
3. Järgib kokkulepituid rühmareegleid.

Kool

-

Ametid, elukutsed, tööd

4. Oskab nimetada vanemate ameteid.
5. Kirjeldab mõningaid üldtuntud elukutseid oma kodukohas (arsti, politseiniku, koka jne).
6. Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.
7. Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.

Kodumaa, teised rahvused Eestis

1. Nimetab riigi nime, kus ta elab ja riigi tähtsamaid sümboleid (lipp, rahvuslind, lill jne).
2. Teab oma kodulinna/asula nime.
3. Teab oma rahvust ja keelt.

Tähtpäevad, pühad, kombed

1. Kirjeldab tähtpäevi peres.
2. Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid

1. Teab mõistete õige ja vale tähendust.
2. Oskab teretada, hüvasti jätta, paluda ning tänada.
3. Suudab täita täiskasvanu meeldetuletamisel lauakombeid.

Sõprus, abivalmidus, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

1. Nimetab inimese positiivseid omadusi.
2. Oskab lohutada ja abistada kaaslast.
3. Oskab andeks anda ja leppida.
4. Märkab kaaslast ja püüab teistega arvestada.

Suhtumine erinevustesse

1. Teab, et inimesed räägivad erinevates keeltes.
2. Teab, et inimesed kasutavad tervisest tulenevalt erinevaid abivahendeid (ratastool, prillid, kepp).

Ehitised

1. Oskab nimetada maja osi ja nende otstarvet (katus, aken, uks, trepp jm).
2. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ja teab nende otstarvet.

Kodumasinad

1. Teab tuttavate kodumasinade nimetust ja otstarvet ja nendega seotud ohte.

Jäätmed

1. Teab, et prügi sorteeritakse ning paneb paberid ja patareid lasteaias õigesse sotreerimiskasti.

Tervise väärtustamine

1. Selgitab puhtuse vajalikkust ja teab, kuidas puhtust saavutada (pesemine, seep, vesi jm).
2. Selgitab, miks peab ennast kammima.
3. Teab, et spordi tegemine on kasulik.

Hammaste tervis

1. Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel.
2. Nimetab hammaste tervise jaoks vajaliku tegevusena hammaste pesemist.

Tervislik toitumine

1. Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

Inimkeha tundmine

1. Oskab nimetada kehaosi ja nende vajalikkust.

Ohutus ja turvalisus

1. Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised).
2. Teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.
3. Teab, et võõra inimesega ei tohi kaasa minna.

Kodukoha loodus

1. Nimetab kodukoha erinevaid maastiku tüüpe (mets, park, jõgi, järv jm).

Loomad, linnud, kalad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada mõnda tuttavat looma või lindu ja kirjeldada nende välimust.

Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesitaru, sipelgas- ja sipelgapesa.

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada ja kirjeldada mõnda tuttavat puud, põõsast, lille, puu- ja köögivilja.
2. Eristab puud ja põõsast.
3. Eristab okaspuid lehtpuudest.
4. Oskab nimetada mõnda seent.

Öö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

1. Eristab ning nimetab päeva ja ööd.
2. Teab, mida tehakse öösel ja mida päeval.

Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

1. Oskab nimetada aastaaegu ja rääkida muutustest looduses.

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

1. Oskab kirjeldada erinevaid ilmastikunähtuseid täiskasvanu küsimuste abil.

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

1. Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi).
2. Oskab looduses käies puhtust hoida (ei viska prügi maha).
3. Teab, et inimene saab talvel loomi aidata.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele, loomadele ja inimestele

1. Teab, et taimed, loomad ja inimesed vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.

Tänava ületamine

1. Teab, kuidas sõiduteed ületada.
2. Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).

Liiklusmärgid

1. Teab lihtsamate liiklusmärkide tähendusi (nt ülekäigurada).
2. Selgitab, miks on vajalikud ülekäigurajad.

Sõidukid

1. Teab erinevate sõidukite otstarvet (buss, troll, tramm, rong) ja oskab neid kirjeldada.
2. Oskab ühissõidukis käituda ja kinnitab turvavöö.

Helkur, turvatool ja -vöö

1. Teab turvatooli ja turvavöö vajalikkust sõidukis.
2. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.

Keel ja kõne

Suhtlemine

1. Algatab ise aktiivset suhtlust.
2. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses.
3. Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.
4. Kommmenteerib enda ja kaaslaste tegevust 2 – 3 lausega (räägib, mida tehti).
5. Räägib 2 – 3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.
6. Jutustab pildiseeria järgi, öeldes ühe pildi kohta ühe lausungi.

Grammatika

1. Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid.
2. Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga).
3. Kasutab kõnesõigesti tegusõna lihtmineviku vorme (sõitis, laulsid).

Sõnavara

1. Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask – puud).
2. Kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi (käpad, saba, rool).
3. Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu ja tuletisi.

Hääldamine

1. Kasutab oma kõnes tuttavaid 2 – 3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.
2. Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp).

Kirjalik kõne

1. Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.
2. Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.
3. Suudab matkida lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.

Matemaatika

Hulgad, loendamine, arvud, arvutamine

1. Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka.
2. Paaride moodustamisega (üksühese vastavusse seadmise) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt.
3. Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.

Suurused ja mõõtmine

1. Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem - väiksem), pikkuse (pikem - lühem), laiuse (laiem - kitsam) järgi ning kasutab mõisteid.

Geomeetriselised kujundid

1. Tunneb kolmnurka, nelinurka ja ruutu, oskab leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.

Orienteerumine ajas

1. Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses vm).
2. Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).

Orienteerumine ruumis

1. Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal - all, ees - taga (minu ees, minu taga jne).

Kunst

Kujutamine ja väljendamine

1. Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest.
2. Tunneb lisaks põhivärvustele ka pruuni, musta, oranži ja roosat värvi.

Kujundamine:

1. Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks (tass, taskurätt jne).
2. Suudab kujundada täiskasvanu abiga tähtpäevakaardi.

Voolimine

1. Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.
2. Loob soovitud esemeid nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes.
3. Oskab ühendada kaks voolitud detaili omavahel.

Joonisatmine

1. Hoiab õigesti pliiatsit ja kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta.
2. Oskab joonistada äratuntavalt tuttavaid objekte, inimesi, ümbritsevat.

Maalimine

1. Oskab kasutada pintslit ja värve, katta pinda.
2. Teeb objektidele väiksemaid detaile pintsli vajutuste ja -tõmmetega.

Meisterdamine:

1. Oskab lõigata etteantud joone järgi kujundeid.
2. Katab liimiga väljalõigatud kujundi ja asetab selle soovitud pinnale.
3. Suudab rebida paberist ribasid ja lihtsamaid kujundeid.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist

1. Vaatleb raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab nende kohta arvamust.
2. Oskab jutustada oma valminud kunstitööst.

Muusika

Laulmine

1. Laulab rühmaga samas tempos.
2. Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.

Muusikalis-rütmiline liikumine

1. Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt loova liikumisega).
2. Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvõstetõkond ja -jooks, liikumine hanereas ja ringis).
3. Osaleb laulumängudes.

Muusika kuulamine

1. Kuulab laulu ja muusikapala.
2. Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.
3. Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.

Pillimäng

1. Mängib rütmipille (nt trummi, kuljuseid,) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.
2. Eristab kuulates neid tämbri järgi.

Liikumine

Liikumisteadmised

1. Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi.
2. Järgib meelde tuletamise korral hügieeni nõudeid.

Põhiliikumised

1. Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.
2. Teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.

Liikumismängud

1. Mängib 2 – 4 reeglita liikumismänge.
2. Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.

Spordialad: võimlemine

1. Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
2. Hoiab oma kohta erinevas rivistuses: kolonnis, ringis, viirus.

Spordialad: kelgutamine

1. Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla ja veab tühja kelgu mäele.
2. Sõidutab teist last kelguga.

Spordialad: ujumine

1. Kasutab sihipäraselt abivahendeid (rõngast, kätiseid, nn nuudleid).
2. Sooritab jalgade liigutusi hoides kinni käega tugipuust rinnuli- ja seliliasendis.
3. Õpib vees iseseisvalt liikuma abivahendite abil (ujumISRõngad, kätised jms).

Tants ja rütmika

4. Sooritab imiteeritavaid liigutusi muusika järgi.
5. Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.

Vaba aeg ja loodusliikumine

1. Algatab iseseisvalt mängu.
2. Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.

3.4.Lapse arengu eeldatavad tulemused 4- 5-aastastel lastel

Mänguoskused

1. Suudab iseseisvalt mängu luua ja arendada ning leppida kokku mängureegleid.
2. Oskab liituda kaaslastega juba käimasoleva mänguga.
3. Järgib mängureegleid.
4. Suudab loovutada liidrirolli kaaslaste kasuks.
5. Mängib fantaasiamänge.
6. Leiab iseseisvalt asendusmänguasju.

Tunnetus- ja õpioskused

1. Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi.
2. Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet.
3. Tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega.
4. Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid.
5. Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte.
6. Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes.
7. Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib.
8. Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit.
9. Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid.
10. Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest.
11. Tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest.
12. Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme.
13. Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitsivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid.
2. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.
3. Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses.
4. Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.
5. On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut.
6. Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere.
7. Eelistab sootüübilisi mängu.
8. Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust, teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab.
9. Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi.
10. Jälgib reeglite täitmist teiste poolt.
11. Kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt.
12. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

Eeldatavad tulemused õppe ja kasvatustegevuse valdkondades**Mina ja keskkond****Mina**

1. Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo.

Perekond ja sugulased

1. Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed, onu, tädi; pereliikmete nimed ja perekonnanimed).

Kodu

1. Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja.
2. Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi).
3. Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.

Lasteaed

1. Oskab nimetada oma lasteaia nime.
2. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.
3. Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi.
4. Teab oma, võõra ja ühise tähendust.
5. Järgib kokkulepituid rühmareegleid.

Kool

-

Ametid, elukutsed, tööd

1. Oskab nimetada vanemate ameteid.
2. Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas.
3. Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.
4. Põhjustab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.

Kodumaa, teised rahvused Eestis

1. Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid süboleid.
2. Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp.
3. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.

Tähtpäevad, pühad, kombed

1. Oskab kirjeldada tähtpäevi peres.
2. Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (mardipäev, kadripäev, vastlad) ning nendega seotud tegevusi.

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid

1. Teab mõistete õige ja vale tähendust.
2. Teab üldtuntud viisakusreegleid.
3. Tunneb ja järgib lauakombeid.

Sõprus, abivõime, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

1. Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.
2. Oskab sõpra lohutada ja abistada.
3. Oskab andeks anda ja leppida.
4. Märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada.
5. Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure, kurbus jm).

Suhtumine erinevustesse

1. Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat).

Ehitised

1. Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus.
2. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ja teab nende otstarvet.
3. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.

Kodumasinad

1. Kirjeldab kodumasinaid ning teab nende otstarvet ning nendega seotud ohte.

Jäätmed

1. Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse.

Tervise väärtustamine

1. Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, puhkus, mäng, hea tuju, head suhted jms).

Hammaste tervis

1. Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel.
2. Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).

Tervislik toitumine

1. Oskab nimetada toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

Inimkeha tundmine

1. Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.

Ohutus ja turvalisus

1. Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised).
2. Nimetab ohtlikke tegevusi (mängimine ohtlikes kohtades, kiivrita rattasõit, maanteel jooksmine).
3. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.
4. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.

Kodukoha loodus

2. Märkab muutusi looduses ja oskan neid seostada aastaegadeaga.
3. Nimetab kodukoha erinevaid kohti (mets, park, jõgi, järv jm).

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.
2. Teab mõne kala nime, teab et kalad elavad veekogus.

Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesitaru, sipelgas- ja sipelgapesa.
2. Teab, mida söövad tuntumad putukad (mesilane, rohutirts, lepatriinu).

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada ja kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.
2. Loetleb puu osi (juur, tüvi, võra, oksad, lehed, õied, vilid).
3. Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.

Õõ ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

1. Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega)

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

1. Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.
2. Oskab välja tuua inimeste tegevusi suvel, sügisel, talvel ja kevadel.

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

1. Oskab nimetada ja kirjeldada ilmastikunähtusi.
2. Teab õhu vajalikkust ja kasutamist

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

1. Mõistab, et vett on vaja kokku hoida (ei lase veel niisama kraanist voolata).
2. Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule).
1. Teab, et inimene saab talvel loomi aidata.
2. Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi.
3. Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele, loomadele ja inimestele

1. Teab, et kasvamiseks on vaja vett, valgust ja õhku.
2. Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.

Tänava ületamine

1. Teab, kuidas sõiduteed ületada.
2. Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).

Liiklusmärgid

1. Teab enamlevinud liiklusmärkide tähendusi.

Sõidukid

1. Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.
2. Teab eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.
3. Oskab ühissõidukis käituda ja kinnitab turvavöö.

Helkur, turvatool ja -vöö:

1. Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis.
2. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.

Keel ja kõne

Suhtlemine

1. Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (Miks ta nii tegi?).
2. Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.
3. Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.
4. Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.
5. Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausningitega.
6. Jutustab nähtust, tehtust ja sündmustest 3 – 5 lausega (mida ta tegi kodus pühapäeval).
7. Loeb peast kuni 4realisi liisusalme/luuletusi.
8. Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega.

Grammatika

1. Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.
2. Kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (söödud- söönud).
3. Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur- suurem-kõige suurem).
4. Kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin).
5. Ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase palliga).
6. Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käänevorme mitmuses (ilusatel lilledel).

Sõnavara:

1. Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (lühike-pikk).
2. Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav).
3. Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu (hommik, päev, õhtu, öö).
4. Moodustab vajaduse korral sõna uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja).

Hääldamine

1. Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.
2. Hääldab õigesti 3 – 4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu.
3. Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1- 2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades.
4. Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (taburet, banaan, diivan).

Kirjalik kõne

1. Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades.
2. Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul).
3. Kirjutab õigesti tuttavaid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).

Matemaatika

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine

1. Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud).
2. Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui või vähem kui.
3. Saab aru arvureast 1-10ni.

Suurused ja mõõtmine

1. Järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem – madalam).
2. Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.

Geomeetrilised kujundid

1. Oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ning erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.

Orienteerumine ajas

1. Teab ööpäeva osi hommik- päev- õhtu- öö; kirjeldab sündmusi ja tegevusi eile-täna-homme.

Orienteerumine ruumis

1. Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (olen tahvli ees).
2. Oskab määrata vasakut ja paremat poolt.

Kunst

Kujutamine ja väljendamine

1. Kujutab loodusest inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega.
2. Jutustab oma piltidel nii tuntud asjadest kui ka oma fantaasiatest.
3. Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.
4. Oskab võrrelda heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb värve.
5. Oskab valida oma mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.

Kujundamine

1. Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme äärisel kaunistamiseks.
2. Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaarti.
3. Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle valitud kohale.

Voolimine

1. Õõnestab ümarvorme pöidlaga süvendit vajutades.
2. Oskab nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes luua soovitud esemeid.
3. Oskab ühendada mitu voolitud detaili omavahel.

Joonistamine

1. Joonistab sümbolitega jooni ja kujundeid ühendades, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.
2. Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitide ja söega, muutes joone tihedust.
3. Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.

Maalimine

1. Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.
2. Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.
3. Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja –tõmmetega.

Meisterdamine

1. Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest.
2. Lükib paelale, traadilevms auguga esemeid.
3. Valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.
4. Oskab kasutada liimipulka liimimisel.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist

1. Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.
2. Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud.
3. Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.

Muusika**Laulmine**

1. Laulab väljahingamisel loomuliku häälega.
2. Esitab laule rühmaga samas tempos.
3. Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.

Muusikalis-rütmiline liikumine

1. Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui paaris).
2. Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.

Muusika kuulamine

1. Kuulab laulu ja muusikapala huviga.
2. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma.

Pillimäng

1. Tunneb kuulates tämbri järgi ära tuttava rütmipilli.
2. Oskab mängida õpitud rütmipille.
3. Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele.
4. Oskab ansambelis alustada ja lõpetada koos teistega ja mängida nendega ühes tempos.
5. Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.

Liikumine**Liikumisteadmised**

1. Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi.
2. Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.
3. Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.

Põhiliikumised

1. Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.
2. Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.
3. Teeb harjutusi väikevahenditega.

Liikumismängud

1. Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
2. Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).
3. Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.

Spordialad: võimlemine

1. Teeb vahenditega (pallide, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.
2. Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.
3. Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.

Spordialad: kelgutamine

1. Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.
2. Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid).

Spordialad: ujumine

1. Mängib veemänge ega karda vett.
2. Järgib basseini kasutamise hügieenireegleid ning õpetaja juhendamisel ka ohutusreegleid.

Tants ja rütmika

1. Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.
2. Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
3. Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.

Vaba aeg ja loodusliikumine

1. Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.
2. Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

3.5. Lapse arengu eeldatavad tulemused 5-6-aastastel lastel

Mänguoskused

1. Osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist.
2. Tuleb toime erinevate rollide täitmisega.
3. Matkib mängus täiskasvanute rolle.
4. Tuleb toime mängureeglite selgitamisega.
5. Osaleb äraarvamismängudes.
6. Suudab oodata oma järjekorda võistlismängudes.
7. Vajadusel meisterdab mängu jaoks vajaliku vahendi.

Tunnetus- ja õpioskused

1. Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada.
2. Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20–30 minutiks.
3. Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet.
4. Kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks.
5. Järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada.
6. Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale.
7. Osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes.
8. Saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest.
9. Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras.
10. Kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.
2. Seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia.
3. On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele.
4. Eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted.
5. Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.
6. Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt.
7. Oskab reegleid teistele selgitada.
8. Järgib sotsiaalset rutiini.

Eeldatavad tulemused õppe ja kasvatustegevuse valdkondades

Mina ja keskkond

Mina

1. Oskab end tutvustada.
2. Oskab rääkida oma huvialadest.

Perekond ja sugulased

1. Teab oma pereliikmeid ja lähissugulasi.
2. Oskab kirjeldada oma perekonnaliikmete huvialasid.
3. Jutustab oma vanavanematest.

Kodu:

1. Oskab kirjeldada oma kodukohta.
2. Teab oma kodust aadressi.

Lasteaed

1. Nimetab oma lasteaia nime.
2. Teab rühmareegleid ja oskab selgitada nende vajalikkust.
3. Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi.

Kool

1. Teab kooli kui õppimise kohta.

Ametid, elukutsed, tööd

1. Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid.
2. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid (arst, tuletõrjuja, juuksu, pagar).
3. Oskab rääkida töötegemise tähtsusest.

Kodumaa, teised rahvused Eestis

1. Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, lind, lill).
2. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.
3. Teab kodulinna sümboleid (süda, paekivi).
4. Oskab nimetada mõnda teist rahvust, keelt.
5. Teab paari Eesti lähinaabrit (Läti, Soome).

Tähtpäevad, pühad, kombed

1. Teab tuntumaid eesti rahva traditsioone ja kombeid (mardipäev, kadripäev, vastlapäev).
2. Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma kodus ja lasteaias (nt volbripäev, jaanipäev).

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid

1. Käitub enamasti üldtunnustatud käitumisnormide kohaselt.
2. Oskab kasutada viisakusväljendeid.
3. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.

Sõprus, abivalmidus, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

1. Oskab luua ja hoida sõprussuhet.
2. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda.
3. Mõistab teiste arvamusi.
4. Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid.

Suhtumine erinevustesse

1. Oskab arvestada oma arvamusest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi.
2. Teab mõnda erivajadustega inimese abivahendit.
3. Abistab lasteaias erivajadusega last.

Ehitised

1. Oskab nimetada maja ehitamiseks kasutatavaid ehitusmaterjale.
2. Oskab nimetada erinevaid ehitisi (nt elumaja, kuur jm).
3. Oskab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (kirik, kultuurikeskus, spordihall jm.)

Kodumasinad

1. Kirjeldab kodumasinaid ning teab nende otstarvet.
2. Oskab nimetada kodumasinatega seotud ohte.

Jäätmed

1. Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi täiskasvanu abiga.
2. Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid).

Tervise väärtustamine

1. Teab, mis on haigus.
2. Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist.
3. Oskab selgitada liikumise tähtsust tervisele.

Hammaste tervis

1. Oskab hoolitseda hammaste eest iseseisvalt.
2. Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud).

Tervislik toitumine

3. Oskab nimetada tervisele kasulikke toiduaineid, mida on vaja süüa iga päev.

Inimkeha tundmine

1. Teab mõne organi nime ja vajalikkust.
2. Teab, mis on südame ülesanne.
3. Teab, millised tegevused aitavad hoida tervena.

Ohutus ja turvalisus

1. Teab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest põhjustatud).
2. Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates olukordades ja kohtades.
3. Teab, et ohu korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.
4. Teab hädaabinumbrit 112 ja teab millal seda kasutatakse.

Kodukoha loodus

1. Oskab kirjeldada kodukoha loodust, näha selle ilu (mets, raba, mägi, tasane maa, järv, tehisjärv jm).

Loomad, linnud, kalad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Teab loomade käitumise eripärasid erinevatel aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus).
2. Oskab nimetada erinevate elupaikade asukaid ning kirjeldada nende välimust.
3. Oskab nimetada ja iseloomustada mets- ja koduloomi.

Putukad, erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada ja kirjeldada paari tuttava putuka välimust ning elupaika (nt ämblik, mesilane, sipelgas).

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

1. Teab taime osi (juur, vars, leht, õis, vili).
2. Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi.
3. Oskab nimetada söögiks kasutatavaid teravilju (nisu, rukis, oder, kaer).

Õõ ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

1. Eristab päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja räägib oma tegevustest päeva jooksul.

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

1. Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, saagi koristamine jne).
2. Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

1. Teab ilmastikunähtuste seost aastaegadega (lume, vihma tekkimine).

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt.
2. Teab, kuidas inimene saab talvel loomi aidata.
3. Mõistab puude ja taimede istutamise vajalikkust.
4. Oskab hoida enda ümber puhtust nii kodu ümbruses kui ka looduses, soovib osaleda korrastustöödel looduses.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele, loomadele ja inimestele

1. Oskab kirjeldada valguse, temperatuuri, vee, toitainete ja õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

Tänava ületamine

1. Teab, kuidas ületada sõiduteed foori abil ja ilma foorita.

Liiklusmärgid

1. Oskab selgitada, miks on oluline tänaval liiklusmärkide järgi tegutseda.
2. Kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust (kiivri vajalikkus jalg- ja tõukerattaga sõites) ning teeb seda.

Sõidukid

1. Oskab nimetada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraana-, tuletõrjeauto jm).
2. Oskab käituda ühissõidukis, teab kuidas siseneda ja väljuda.

Helkur, turvatool ja vöö

1. Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.

Keel ja kõne

Suhtlemine

1. Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta.
2. Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja ja narritamist.
3. Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutustega.
4. Annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/korralduste abil.
5. Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega.
6. Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja.
7. Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.

Grammatika

8. Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks).
9. Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile.
10. Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, pesti).

Sõnavara

11. Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme.
12. Kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (jookseb, lippab, sibab) kasutada.
13. Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline).
14. Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (veereb – veeretab).
15. Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt kaks sõna (lilled: tulp, roos).

Hääldamine

16. Kordab järele ja hääldab ise kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.

Kirjalik kõne

17. Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutatdes) 1 – 2silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu (kana, muna, tibu).
18. Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas.
19. Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt kali-kalli, kolkooli).
20. Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).

Matemaatika

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine

1. Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni.
2. Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.
3. Tunneb numbrimärke.
4. Võrdleb arve (on suurem kui, on väikesem kui).
5. Paneb kokku kahe hulga esemed ja liita.
6. Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.

Suurused ja mõõtmine

1. Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi.
2. Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.
3. Hindab kaugust silma järgi.
4. Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga.
5. Järjestab raskuse ja paksuse järgi.

Geomeetrilised kujundid

1. Koostab mustreid, laduda pilte kujunditest.
2. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse jm järgi.

Orienteerumine ajas

1. Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.
2. Eristab mõisteid kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.

Orienteerumine ruumis

1. Määrab eseme asukoha teiste esmete suhtes: all - peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal.
2. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.

Kunst

Kujutamine ja väljendamine

1. Püsib töös valitud teemas.
2. Rõhutab oma töös kõige tähtsamat värvi, suuruse või asukoha valikuga.
3. Tunneb esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).

Kujundamine

1. Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.
2. Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.

Voolimine

1. Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.
2. Voolib erinevate voolimismaterjalidega loovalt, valmistades natuurile sarnase voolingu.
3. Niisutab voolingute ühendamiskohti esemete tugevdamiseks.

Joonistamine

1. Värvides püsib enamasti piirjoonte sees varieerides käe liikumise suunda.
2. Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.

Maalimine

1. Segab värve uute toonide saamiseks.
2. Kasutab töös eri jämeduseg pintsleid ja oskab maalida nii pintsliga kui ka küljega.

Meisterdamine

1. Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne.
2. Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtmed.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist

1. Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeoleolu.
2. Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast.

Muusika

Laulmine

1. Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist.
2. Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas.

Muusikalis-rütmiline liikumine

1. Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi.
2. Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).

Muusika kuulamine

1. Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants).
2. Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi.

Pillimäng

1. Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt taldrik, triangel, kellamäng, ksülofon) lihtsamate ostinato kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi-, meloodialõiku).
2. Mängib pilliansambelis.

Liikumine

Liikumisteadmised

1. Osaleb lasteaia spordipäeval.
2. Talub kaotust võistlusmängudes.
3. Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires.
4. Mõistab hügieeninõuete olulisust.
5. Teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu õnnetuse või ohu korral teab.

Põhiliikumised

1. Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.
2. Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid.

Liikumismängud

1. Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.

Spordialad: võimlemine

1. Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.
2. Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu

Spordialad: kelgutamine

1. Oskab kelku juhtida nõõri abil ja jalgadega.

Spordialad, ujumine

1. Oskab vette hingata.
2. Kasutab ujumisoskuse harjutamiseks abivahendeid.
3. Oskab liuelda kõhuli.
4. Oskab ujuda paar meetrit iseseisvalt.

Tants ja rütmika

1. Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.
2. Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.

Vaba aeg ja loodusliikumine

1. Suudab sõita rattaga.

3.6.Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7-aastastel lastel

Mänguoskused

1. Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
2. Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
3. Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
4. Täidab mängudes erinevaid rolle.
5. Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
6. Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
7. Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus.
8. Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

1. Organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused.
2. Suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis.
3. Toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega.
4. Keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks.
5. Seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiad.
6. Katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis.
7. Osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

1. Mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitt everbaalseid väljendusi.
2. Vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest.
3. Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt.
4. Suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest.
5. Algatab mängu ja tegevusi.
6. Püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete.
7. Hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise.
8. Loob sõprussuhteid.
9. Järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi.
10. Talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse.
11. Arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

Eeldatavad tulemused õppe ja kasvatustegevuse valdkondades**Mina ja keskkond****Mina**

1. Oskab end tutvustada.
2. Teab oma kohustusi ja õigusi.
3. Suudab kirjeldada enda omadusi ja huvisid.

Perekond ja sugulased

1. Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi.
2. Mõistab, et pered võivad olla erinevad.
3. Kirjeldab oma perekonda ja pere traditsioone.
4. Oskab jutustada oma vanavanematest.

Kodu

1. Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta.
2. Teab kodust aadressi ja telefoni.

Lasteaed

1. Teab lasteaia aadressi.
2. Oskab nimetada erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust.
3. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.

Kool

1. Teab kooli kui õppimise kohta.
2. Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.

Ametid, elukutsed, tööd

1. Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid.
2. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust.
3. Mõistab töö ja vastutuse tähtsust.
4. Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes.
5. Selgitab raha otstarvet.

Kodumaa, teised rahvused Eestis

1. Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi).
2. Teab kodulinna sümboleid.
3. Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta.
4. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.
5. Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone.
6. Suhtleb teisest rahvusest lastega.
7. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).

Tähtpäevad, pühad, kombed

1. Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid.
2. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jne).
3. Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (jaanipäev, jõulud, aastavahetus jne).
4. Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).

Üldnimelikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid

1. Teab mõiste ausus tähendust ning oskab vastavalt käituda.
2. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul).
3. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.

Sõprus, abivalmidus, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

1. Oskab luua ja hoida sõprussuhet, teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla.
2. Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid.
3. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).

Suhtumine erinevustesse

1. Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused.
2. Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi.
3. Teab nimetada erivajadustega inimeste vajalikke abivahendeid.
4. Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.

Ehitised

1. Oskab kirjeldada vanaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ja nende otstarvet.
2. Oskab nimetada maja ehistuseks kasutatavaid materjale (puit, kivid jm).
3. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, polikliinik, pank, apteek, kaubanduskeskus jm).
4. Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).

Kodumasinad

1. Kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldusedon täpsemad).

Jäätmed

1. Teab, miks on vaja prügi sorteerida (paber, plast, patareid).
2. Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi.
3. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).

Tervise väärtustamine

1. Järgib isikliku hügieeni nõudeid.
2. Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja ka riskikitumise vältimise kohta).
3. Teab, mis on haigus ja mida tähendab tema jaoks terve olemine.
4. Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste tegevus või käitumine mõjutab tervist. (nt suitsetamine, passivne suitsetamine, alkoholi tarvitamine, vägivald).

Hammaste tervis

1. Selgitab, miks tekib hambakaariaes (hambaaugud).
2. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.

Tervislik toitumine

1. Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.

Inimkeha tundmine

1. Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aiatavad neid hoida tervena.
2. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.

Ohutus ja turvalisus

1. Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud) ja oskab neid kirjeldada.
2. Teab, millised on turvalise ja käitumise reegleid erinevates situatsioonides ja keskkondades.
3. Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada.
4. Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskeltvigastada saanud kaaslane).
5. Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.
6. Julgeb keelduda tegevusest, milles osalemine on ohtlik või võib kahjustada ennast või teisi.

Kodukoha loodus

1. Oskab kirjeldada kodukoha loodust (park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.
2. Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).

Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

1. Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

1. Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jne).
2. Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks ja kasvavad lähedal põldudel.

Öö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

1. Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

1. Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.
2. Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne).
3. Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse).

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

1. Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest.
2. Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käituda seda säästvalt.
2. Mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõjud koduümbruse loodusele ja keskkonnale.
3. Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha.
4. Teab, kuidas haiget saanud või inimese hüljatud looma aidata.
5. Teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sortida prügi (pudelid, paber, olmeprügi).
6. Soovib osaleda looduse korrastamises.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele, loomadele ja inimestele

1. Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

Tänava ületamine

1. Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda.
2. Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda.
3. Teab, kuidas ületada ristmikku.
4. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal.
5. Oskab kasutada hädaabinumbrit 112.

Liiklusmärgid

1. Teab liiklusmärkide tähendusi ja otstarvet („Ülekäigurada”, „Kõnnitee”, „Jalgrattatee”, „Bussipeatus”, „Trollipeatus”, „Trammipeatus”, „Arstiabi”, „Õueala”).

Sõidukid

1. Teab, kuidas käituda ühissõidukis ja sealt väljudes.
2. Oskab nimetada ja kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraana, prügiauto, teerull jm).
3. Teab, kuidas jalgrattaga lasteaia õuealal, tänaval ja tänavat ületades sõita.

Helkur, turvatool ja vöö

1. Teab helkuri, helkurvesti ja jalgrattaga sõitmisel kiivri vajalikkust.

Keel ja kõne

Suhtlemine

1. Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluse eesmärkidest.
2. Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps/täiskasvanu) ja/või suhtlusolukorrast (kodu, vöõras koht).
3. Mõistab kaudseid ütlusi.
4. Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.
5. Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info.
6. Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi).
7. Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti laiendada (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust).
8. Parandab ja täpsustab oma teksti jutustamise ajal.

Grammatika

1. Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: arstina).
2. Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: hommikust õhtuni).
3. Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante.
4. Kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahetuslikke sõnu.
5. Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust(..., sest...), tingimust (kui..., siis), eesmärki (... , et...).

Sõnavara

1. Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (nt tuul ulub) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid.
2. Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu (mõtlen, arvan, julge, lahke).
3. Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu.
4. Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu.
5. Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem).
6. Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad).

Hääldamine

1. Kordab õigesti järele tähenduselt vöõraid sõnu.
2. Hääldab õigesti vöõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt šokolaad).

Kirjalik kõne

1. Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.
2. Veerib 1- 2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli.
3. Häälib õigesti 1 – 2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühendita sõnu.
4. Kirjutades märgib õigesti 1 – 2silbiliste häälikuühendita sõnade häälikstruktuuri (lähen koli).
5. Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut.
6. Jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid.
7. Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vöõtestruktuuri (nt koll - kool).
8. Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

Matemaatika

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine

1. Mõtestab arvude rida 12ni.
2. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =).
3. Oskab koostada matemaatilisi jutukehi kahe etteantud hulga järgi.

Suurused ja mõõtmine

1. Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõde cm, m, km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid euro ja sent ning kasutab neid mängutegevustes.
2. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtvahenditega.

Geomeetrilised kujundid:

1. Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk).

Orienteerumine ajas:

1. Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva.
2. Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava.
3. Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem.

Orienteerumine ruumis:

1. Orienteerub tasapinnal (paberil).

Kunst

Kujutamine ja väljendamine

1. Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide üleshitamiseks.
2. Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.
3. Jutustab temaatilistes töedes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast- ja –kohast.
4. Rõhutab kõige tähtsat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga.
5. Tunneb ümbritsevas erinaveid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).

Kujundamine

1. Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.
2. Kujundabkaunistusmotiivi või mustri arvestades kaunistatavat eset.
3. Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) eseme otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib.
4. Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.

Voolimine

1. Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eipära.
2. Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid.
3. Niisutab ja silub voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.

Joonistamine

1. Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.
2. Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.
3. Sobitab pindu kattes heledaid, tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.

Maalimine

1. Segab värve uute toonide saamiseks.
2. Kasutab töös eri jämedusega pintsleid.
3. Väldib värvide määrdumist.
4. Kasutab töös pintsli erinevalt (pintsli otsa ja külge).

Meisterdamine

1. Kujundab ja täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jm.
2. Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtted.
3. Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist

1. Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu.
2. Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast.
3. Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealustena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

Muusika

Laulmine

1. Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule.
2. Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.

Muusikalis-rütmiline liikumine

1. Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu) nt kasutab külge- ja eesgaloppi ning hüpaksummu.
2. Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt, õige kehahoiuga.

Muusika kuulamine

1. Oskab kuulatud muusikat iseloomustades kasutada eakohast sõnavara.
2. Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulatud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikas).
3. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul).

Pillimäng

1. Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.
2. Mängib pilliansambelis.
3. Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt taldrik, triangel, kellamäng, ksülofon) lihtsamate ostinato kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi-, meloodialõiku).

Liikumine

Liikumistedmised:

1. Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.
2. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele.
3. Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid).
4. Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.

Põhiliikumised

1. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on kordineeritud ja rütmilised.
2. Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.
3. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.

Liikumismängud

1. Võistleb kombineeritud teatevõistluses (nt takistusriba läbimine).
2. Mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne).
3. Organiseerib ise liikumismänge.
4. Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

Spordialad: võimlemine

1. Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.
2. Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene.
3. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.

Spordialad: kelgutamine

1. Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele).
2. Sõidab nõlvakust alla jälgides ohutusnõudeid.

Spordialad: ujumine

1. Ujub abivahenditega.
2. Järgib basseini kasutamise ohutusreegleid.

Tants ja rütmika

1. Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega.
2. Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele.
3. Väljendab liikumise kaudu emotsioone.
4. Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).

Vaba aeg ja loodusliikumine

1. Tegutseb iseseisvalt mängu- ja spordiväljakul.
2. Mängib lihtsamaid maastikumänge.

IX ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- 1.Õppekava koostatakse lasteaia õpetajate ühistööna ja seda täiendatakse ja arendatakse pidevalt vastavalt vajadusele.
- 2.Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga iga õppeaasta alguses.
- 3.Lasteaia õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga.

X KASUTATUD KIRJANDUS

- 1.Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (Vastu võetud 29.05.2008 nr 87 RT I 2008, 23, 152 jõustumine 01.09.2008).
- 2.Õppekava raamatud – Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse poolt kirjastuses „Studium“ välja antud käsiraamatud: „Üldoskuste areng koolieelses eas“, „Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad“, „Lapse arengu hindamine ja toetamine“ ja „Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus“.

LISAD

Lisa 1. Koolivalmiduskaart lapsele, kes on käimasoleva aasta 1.oktoobriks saanud seitsmeaastaseks.

KOOLIVALMIDUSKAART

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutuses viibitud ajaperiood: alates

Lapse arengu tulemused üldoskustes

Sotsiaalsed oskused

Enesekohased oskused

Mänguoskused

Tunnetus- ja õpioskused

Lapse arengu tulemused õppe- ja kasvatusvaldkondades

Mina ja keskkond

Keel ja kõne

Matemaatika

Kunst

Liikumine

Muusika

Kuupäev:

Rühmaõpetajad:

Liikumisõpetaja:

Muusikaõpetaja:

Lapsevanem:

Lasteasutuse direktor:.....

NB! Kui lapsega tegeles lasteaia logopeed, siis lisatakse rida „Logopeed“.

Lisa 2. Koolivalmiduskaart lapsele, kelle vanemad taotlevad koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist.

KOOLIVALMIDUSKAART

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutuses viibitud ajaperiood: alates

Lapse arengu tulemused üldoskustes

Sotsiaalsed oskused

Enesekohased oskused

Mänguoskused

Tunnetus- ja õpioskused

Lapse arengu tulemused õppe- ja kasvatusvaldkondades

Mina ja keskkond

Keel ja kõne

Matemaatika

Kunst

Liikumine

Muusika

Hinnang lapse koolivalmiduse kohta, sh sotsiaalse küpsuse kohta

Soovitus kooli õppima asumise kohta

Kuupäev:

Rühmaõpetajad:

Liikumisõpetaja:

Muusikaõpetaja:

Lapsevanem:

Lasteasutuse direktor:

NB! Kui lapsega tegeles lasteaia logopeed, siis lisatakse rida „Logopeed“.

Lisa 3. Digivahenditega ja robotikaga tegelevate rühmade tegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja oodatavad tulemused

Eesmärgid:

Laps:

1. oskab ehitada LEGO klotsidest, tutvub „ellu ärkavate“ masinate konstrueerimisega.
2. oskab nimetada digi- ja robotikavahendeid
3. kasutab digivahendeid koos õpetajaga (fotoaparaat, videokaamera, diktofon, nutitelefon, arvuti, tahvelarvuti, Bee-Bot, robotikavahendid).
4. Laps teab, et tehiskeskkond on ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid (jalakäija ohutu liikumine), turvavarustus, virtuaalkeskkond (lapsed loovad koos õpetajaga digitaalset sisu, väljendavad end loominguiliselt kasutades IKT võimalusi).

Õppe-ja kasvatustegevuse põhimõtted:

Digivahendite ja robotikaga seotud õppe-ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1. lähtutakse lapse vanusest ja võimekusest,
2. valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast,
3. suunatakse last ümbritsevat virtuaalmaailma ja digividinaid märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu,
4. lõimitakse erinevaid tegevusi (võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust) digi- ja robotika vahenditega, LEGO klotsidega,
5. suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma,
6. suunatakse last kriitiliselt mõtlema (mis IKT vahendeid ja mille jaoks kasutatakse, mida need võimaldavad teha). Harjutatakse probleemilahendamise oskusi, mis kaasnevad tehnoloogia kasutamisega.

Õppe-ja kasvatustegevuse tulemusel laps

1. kasutab LEGO klotse mängus ja asjakohaseid digivahendeid (oskab kriitiliselt mõelda, planeerib oma tegevust, oskab teha teadlikke otsuseid erinevaid ülesandeid lahendades),
2. on teadlik erinevatest ohtudest arvuti kasutamisel,
3. oskab kasutada WeDo 1 tarkvara õpetaja abil, konstrueerib vastavalt juhendile LEGO klotsidest mudeleid ja paneb neid liikuma, (Vikerkaarepai, Pilvepai, Päikesepai rühmad 2017/18 õppeaastal)
4. oskab kasutada HITSA Proge Tiigri programmi seadmete taotlusvoorus osalemisega juurde saadud robotikaalaseid vahendeid õpetaja toel (Vikerkaarepai, Pilvepai, Päikesepai rühmad 2017/18 õppeaastal):
 - WeDo 2,0 baaskomplekti (Vikerkaarepai rühm)
 - Learn to Learn õppimise komplekti
 - Jutualustaja komplekti
 - Jutualustaja kogukonna lisakomplekti
 - Jutualustaja kosmose lisakomplekti
 - Jutualustaja muinasjutu lisakomplekti

5. oskab kasutada põrandarobotit Bee-Bot ja laps
- 5.1. loendab koos õpetajaga Bee-Boti samme.
- 5.2. loendab Bee-Boti teekonna sammud ühes suunas ning programmeerib Bee-Boti koos õpetajaga.
- 5.3. oskab programmeerida (parem-vasak, edasi-tagasi).
- 5.4. loob koos õpetajaga mängukeskkonna aluse.
- 5.5. loendab alusel ruutuseid punktist A punkti B ning programmeerib Bee-Boti.
- 5.6. suudab punktist A punkti B liikumisel näha erinevaid võimalusi ning need Bee-boti programmeerida.
- 5.7. loob ise mängukeskkonna ja programmeerib teekonna.
- 5.8. suudab teise lapse programmeerimist jälgides määrata Bee-Boti sihtpunkti.

Lisa nr 4

INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA

PAIde Lasteaed

1. Üldosa

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Elukoht:

Individuaalne arenduskava ajavahemikul:

Lapse iseloomustus:

- Kognitiivsed oskused (tähelepanu, taju, mälu, mõtlemine):
- Sotsiaalsed oskused (suhtlemine eakaaslaste ja täiskasvanutega):
- Kommunikatsioon (mitteverbaalne ja verbaalne suhtlemine):
- Motoorika (kehatunnetus, tasakaal, koordineerimine; käelised oskused, kahe käe koostöö, silma-käe koostöö):
- Eneseteenindus (lapse enese keha eest hoolitsemine):

2. Arendustegevuse tingimused ja eesmärgid

- Isiklikus rehabilitatsiooniplaanis fikseeritud tingimused ja vajalikud teenused lapsele:
- Koolieelse lasteasutuse keskkonna kohandamine (ruum ja vahendid, õpetajate ülesanded tööks erivajadustega lapsega, tugiisiku võimaldamine, eripedagoogi/kõneterapeudi/mänguterapeudi abi):

Rühmas:

Väljaspool rühmaruumi:

3. Tegevuskava - oskuste arendamine arengu põhivaldkondade kaupa**KOGNITIIVSED OSKUSED**

EESMÄRGID	TOETAV TEGEVUS	TULEMUS

SOTSIAALSED OSKUSED

EESMÄRGID	TOETAV TEGEVUS	TULEM

--	--	--

KOMMUNIKATSIOON

EESMÄRGID	TOETAV TEGEVUS	TULEMUS

MOTOORIKA

EESMÄRGID	TOETAV TEGEVUS	TULEMUS

ENESETEENINDUS

EESMÄRGID	TOETAV TEGEVUS	TULEMUS

LAPSEVANEMA ÜLESANDED

EESMÄRK	TOETAV TEGEVUS	TULEMUS

4. IAK koostajad ja osalejad

Amet	Nimi	Allkiri
Rühmaõpetaja		
Rühmaõpetaja		
Õpetaja abi		
Liikumisõpetaja		
Muusikaõpetaja		
Eripedagoog		

Kõneterapeut		
Mänguterapeut		
Tugiisik/abiõpetaja		
Õppealajuhataja		
Direktor		

Kuupäev:

Lapsevanema(te) nimed ja allkirjad

Nimi	Allkiri

Kuupäev: